

VOLT EGYSZER EGY KÉPREGÉNY

Vázlatrajzok, körvonalak

KRÁNICZ BENCE

AZ ELMÚLT ÉVEKBE ÖNTUDATOSABB LETT A MAGYAR KÉPREGÉNYSZAKMA, A VÁLTOZÁS PEDIG GÁBOR BENCE RÖVID DOKUMENTUMFILMJE ALAPJÁN IS LÁTVÁNYOS.

Honnan jött és hova jutott a magyar képregénykultúra? Ezzel az átfogó kérdéssel indult és a közel sem kimerítő, de a lényegre mégiscsak utaló válasz igényével készült Gábor Bence dokumentumfilmje. A fiatal rendező maga is képregényrajongó, mint ahogy mindenki az a *Volt egyszer egy képregény* megszólalói közül is. Íróknál, filmeseknél, zenészeknél nem szokás kiemelni, hogy a művészek egyúttal rajonganak is a saját területük alkotásaiért, noha a legtöbb esetben nyilvánvalóan így van. Képregénnyel viszont ma csak az foglalkozik komolyan, aki él-hal ezért a médiumért. Az alkotóknak ettől még többnyire van másik munkájuk is, mert képregénykészítésből megélni, legalábbis a hazai piacon, lehetetlen. Mégis akadnak írók, rajzolók, kiadók és kutatók, akik többé-kevésbé hivatászerűen foglalkoznak a képregénnyel. Közülük számosan megszólalnak Gábor Bence filmjében, amely az első, moziban is bemutatott munka erről a témáról. Hogy ezek a szakértő képregényrajongók új

felületen beszélhetnek arról, amihez a legjobban értenek, a dokumentumfilm legnagyobb értéke.

Bizonyára a rendező is érezte, mennyi mindent el lehetne, el kellene mesélni a magyar képregényről: Jankó János és Jókai Mór képes történeteiről az Üstökös hetilapban, az adaptációs képregény Kádár-rendszerbeli nagy korszakáról Cs. Horváth Tibor író és Korcsmáros Pál, Sebők Imre, Zórád Ernő, Gugy Sándor, Fazekas Attila rajzolók műveivel, majd a rendszerváltás utáni szabad piacon beáramló nyugati képregények hazai hatásáról és a szerzői képregény csekély számú, de fontos magyar darabjairól. Minderről aligha lehet érdemben beszélni egy 46 perces dokumentumfilmben. Pláne, hogy a *Volt egyszer egy képregény* nem is csak a magyar képregény történetével foglalkozik. Szól arról is, hogy a riportalanok hogyan lettek képregényrajongók – ez az egység a film legelevenebb, melegszívű része –, hogyan készül a képregény, és mi lehet a papír alapú médium jövője a digitális képkultúrában. Sok a téma, ren-

„Még ma is a megszállottak sportja”

geteg a felvetett szempont, és gazdag az a tudásanyag, amelyet a felkért megszólalók átadni igyekeznek. A témabőség nem válik a film javára: olyan érzésünk támad, mintha egy dokumentumfilmsorozat elnyújtott előzetesét figyelnénk, ami kedvet csinál az egyes, a későbbiekben feldolgozandó témakörökhöz – ám a kifejtés elmarad. Ezt a hatást erősíti a film szerkezete is, amelyben mechanikusan váltják egymást a riportalanok rövid, fél-egyperces megszólalásai. Ha az egyik témablokk végére jutunk, újrakezdődik a kör, így alig akad olyan részlet, ami tagolná, dinamikusabbá, változatosabbá tenné a csapongó, de kétségtelenül informatív filmet.

A *Volt egyszer egy képregény* mégis megsejteti, milyen alapvető változások zajlottak le a magyar képregénykultúrában az utóbbi 15-20 évben. Közben a korábban csak az újságárusoknál kapható képregény bekerült a könyvesboltokba is, számos külföldi klasszikus és kortárs mű kapott magyar kiadást, és a rendszerváltás előtti évtizedek termésénél sokszínűbb – noha kétségtelenül kevesebbek által olvasott – hazai munkák jelennek meg, lezajlott az a folyamat is, amit a képregényszakma öntudatosává válásának nevezhetünk. A kiadók tudják, mekkora értéket jelent a képregényes szubkultúra elkötelezett támogatása, és kiszámolták, hogyan lehet rájuk is építve fenntartható stratégiát kialakítani. A médium történészei és kutatói azon dolgoznak, hogy beépítsék a képregényt az egyetemi tanmenetekbe, felmutassák a hazai művek tágabb kulturális kontextusát és kapcsolódási pontokat keressenek a kurrens művészetelméletekkel. A képregény – és különösen a magyar képregény – elsősorban még ma is a megszállottak sportja, de közülük is sokan rájöttek, hogy a képregény nem szűk szubkultúrába zár, hanem a társművészetek felé is kaput nyit. Ezekből az örömteli fejleményekből valami a mégoly vázlatos *Volt egyszer egy képregény*ben is tükröződik, és a dokumentumfilm talán valóban csak az első fecske lesz a magyar képregény múltját, jelenét és jövőjét bemutató, elemző munkák sorában.

VOLT EGYSZER EGY KÉPREGÉNY – magyar, 2021. Rendezte: **Gábor Bence**. Kép: **Hajdú János**. Vágó: **Bedő Barna**. Szereplők: **Kertész Sándor, Korcsmáros Gábor, Harza Tamás, Szép Eszter, Pálfi György, Pilcz Roland**. Gyártó: **Vertigo Média**. 46 perc.

